

Technológia és fejlődni akarás

Az interjút készítette: Nagy Zsuzsa

Vannak, akik nem látják, mások szerint viszont egyértelműen kivehető az egyes társadalmi csoportok között tátongó digitális szakadék. A szakadék csökkentésére az informatikai tárca számos programot dolgozott ki, melyek értékelése kétségkívül bizonyítja, hogy az infrastruktúra fejlesztése és a társadalom pozitív attitűdje nélkül hiába várjuk az eredményeket. Emellett látjuk azt is, hogy ezek a feltételek, bár alapvetőek, még messze nem elégségesek. A következő időszakban az üzleti szféra is sokat tehet az információs társadalom fejlesztéséért, „kikényszerítheti” a szolgáltatás- és tartalomfejlesztést. A vállalatok ezen a területen egyre tudatosabbá válnak, de nemcsak ez jelenthet húzóerőt, hanem a külföldi piacokon való aktívabb jelenlét is. Az informatikai tárca komolyan segíti a cégek exporttevékenységét, a partnerkeresést, az „idegen” üzleti kultúrákhoz való alkalmazkodást, ebből a célból alakult meg a HTEC-China nevet viselő magyar technológiai központ is, Hongkong tőszomszédságában, Shenzhenben. A központot Csepeli György, az IHM politikai államtitkára nyitotta meg, az ott folytatott tárgyalásairól, a magyar cégek lehetőségeiről és az IHM hazai programjairól őt kérdeztük.

Klick: A Kínában nemrég megnyílt magyar technológiai központ a második a sorban, hiszen két évvel korábban Virginiában már létesült egy. Az ott tapasztaltakat figyelembe véve döntöttek a kínai központ megnyitásáról? A Shenzhenben folytatott tárgyalások alapján hogyan, miben látja a hazai cégek lehetőségeit ezen a hatalmas piacon?

Cs.Gy.: A két központ különbözik egymástól. Az Egyesült Államok alapvetően egy jól működő piacgazdaság, autonóm nemzeti szférával, melynek megvannak a kormányzati megrendelői. Azért is mentünk Virginiába, mert közel van Washingtonhoz és ennek következtében a nagy hadiipari megrendelések óhatatlanul itt jelentkeznek. Célunk az volt, hogy a magyar vállalatokat segítsük, hogy ezen a piacon hatékonyan tudjanak működni, megfelelő marketing- ismereteket szerezzenek és megszokják ezt az üzleti környezetet. Kína teljesen más, sokkal szorosabb az állami és az üzleti szféra kapcsolata és ezen belül Shenzhen különleges helyzetben van, amennyiben Hongkong meghosszabbításának tekintjük. Shenzhenre azért esett a választásunk, mert ott fantasztikus koncentrációban van jelen az, ami ma a világban a fejlődés motorját jelenti. Ez pedig jól láthatóan nem a hagyományos mezőgazdasági és ipari tevékenység, hanem az infokommunikációs technológiák fejlesztése. Ezt szeretnénk kihasználni, s ezen keresztül a magyar gazdasági fejlődést nagyobb iramra kapcsolni. A másik fontos tényező, hogy Kína hatalmas piac, s ha ennek a piacnak egy nagyon kicsi szeletét megszerezhetné valamelyik magyar vállalat – ilyen például a mobil-aláírás területe, melyről tárgyaltunk is –, az hatalmas lehetőséget jelentene. Olyan nagy a piac, olyan sok ember él Kínában, hogy ha egy hazai cég egy kínai vállalattal együtt a piacra lép, sikerre van ítélve. Azt akarjuk, hogy valamilyen módon importáljuk a kínaiak hihetetlen fejlődni akarását és a technológiát, mely ennek a fejlődésnek a motorja.

Klick: Konkrét tervekről, projektekről is szó esett a tárgyalások során?

Cs.Gy.: Tárgyalásokat folytattunk Kína vezető infokommunikációs cégeinek – ZTE és Huawei – vezetőivel. Ezek a cégek már megjelentek hazánkban mint beszállítók, de a jövőben kutatási központot terveznek létrehozni nálunk. A Huawei-nek már van egy kutatóközpontja itt, melyet bővíteni fog. A képviselő megnyitását ezért a kutatás-fejlesztési együttműködések tekintetében is nagyon fontosnak tartom. Shenzhen éppen ott jártunkkor adott otthont a vezető kínai egyetemek rektorainak részvételével szervezett konferenciának. A jövőben létre akarnak hozni egy virtuális egyetemet, s oda koncentrálnák az összes kínai egyetem kutatási tevékenységét. Ezt nagyon jó ötletnek tartom, azóta már egyeztettem a Nemzeti Kutatási és Technológiai Hivatal elnökével, hogy érdemes volna a hazai tudásközpontokat is figyelmeztetni erre a lehetőségre, esetleg megszervezni számukra egy látogatást Shenzhenbe, ahol a saját szemükkel látnák, mire képes a kínai technológia és a fejlődni akarás.

Klick: A külpiazi jelenlét mellett a hazai programokról is ejtsünk szót. A szándék egyértelmű, a pozitív eredmények magukért beszélnek, a gépek ára viszont nagy port kavart... ennél azért többet érdemes tudni a Brunszvik Teréz óvodai számítógépes programról...

Cs.Gy.: Összesen három kutatást végeztünk az óvodai programmal kapcsolatban, az első alapozta meg a Brunszvik Teréz-programot. Az IBM ugyanis hetven település óvodájába vitt jótékonyági alapon több mint 100 számítógépet, s ennek kapcsán vizsgáltuk, hogy ezek a munkaállomások milyen hatással vannak a 4-5 éves gyerekek fejlődésére. Ezután jött az IHM pályázata, melynek során 269 óvoda kapott munkaállomásokat, és még nagyon sokan igényelnék is. A pályázat lezárását követően egy évvel készítettünk egy teljes körű hatásvizsgálatot. Nemrég fejeződött be a harmadik vizsgálat, ami két évvel a program után vizsgálta, hogy a gyerekek digitális világhoz való viszonya hogyan változott. Ez a harmadik felmérés is igazolta a két előző megállapításait: radikálisan javult a gyerekeknek a technikához való viszonya, jelentős mértékben fejlődtek logikai készségeik, számfelismerési és más képességeik. Félreértések forrása volt, hogy sokan azt hitték – mivel soha ilyen óvodákban nem jártak –, hogy csupán számítógépekről van szó. Valójában ezek a gépek nagyméretű munkaállomások, ahová két-három gyerek is leülhet egyszerre és a számukra kifejlesztett szoftverek segítségével játékosan, kooperatív módon tanulhatnak. Egyelőre sajnos hiába a sok új jelentkező, nem tudjuk teljesíteni a kérésüket.

Klick: Köszönhetően a politikai támadásoknak?

Cs.Gy.: A rosszindulatú, szegényellenes, gyerekellenes és technológiaellenes előítéletekre építő kampány teljesen ellehetetlenítette a program folytatását. A támadók soha nem beszéltek arról, hogy olyan hátrányos helyzetű településeken élő gyerekek kapnak, illetve kaphatnának ezzel nagy lehetőséget, akiknek nincs rá más módjuk, hogy megismerkedjenek a maguk által irányított, képernyőn keresztül megnyíló világgal, az internet előszobájával. A harmadik vizsgálat is egyértelműen mutatta, hogy nemcsak a gyerekek élvezik az új foglalatosságot, de a szülők is nagyon hasznosnak találják a programot. Mióta a munkaállomásokat kihelyeztük, tíz-és húszezer közé tehető azoknak a gyermekeknek a száma, akik új készségekkel felvértezve lépnek az általános iskolába. Időközben három óvoda megszűnt, így a három

munkaállomás új helyre kerülhet, esetleg Hejőcsabára, Sárospatakra. Szeretnénk, ha teljesen nem állna le a program, így tárgyaltam az IBM-mel is, mit tehetnénk a folytatás érdekében.

Klick: A hátrányos helyzetű településeken élőkért egy másik kezdeményezés, a Digitális Középiskola is sokat tesz, főként romáknak segít érettségijéhez jutni, távoktatásos formában az internet segítségével.

Cs.Gy.: Ami a Digitális Középiskolát illeti, harmadik évét kezdte a program Észak-Magyarországon, nagyon jó eredményekkel. Akik az első év során nem hullanak ki, nagy valószínűséggel végig-járják a négy évet és leérettségiznek. Hatalmas jelentősége van ennek a kezdeményezésnek, melyet a tárca támogat, s reményeink szerint a Humán Erőforrás Operatív Programon (HEFOP) belül pályázati források is biztosítják majd a folytatás anyagi hátterét. Rengeteg olyan fiatal van – romák és nem romák egyaránt –, akik azért nem tudnak kilépni a munkaerőpiacra, mert nincs érettségijük, de sok esetben még az általános iskolát sem fejezték be. Ezért úgy vélem, a Digitális Középiskolát mindenképpen folytatni kell, működése sikerre van ítélve. Vannak még programjaink, melyek a digitális szakadékot hivatottak csökkenteni, ezekről sok szó esett nemrég Londonban, az i2010 konferencián.

Klick: Ez a szeptemberi konferencia volt a brit EUelnökség első jelentős IKT-eseménye. Milyen megállapításokat tettek a felek, mit érhet el reálisan Európa 2010-ig?

Cs.Gy.: Sok szó esett arról a regionális versenyről, mely Európa, az USA és Kína (illetve Ázsia fejlődő országai) között zajlik, s melyben jelenleg Kína áll nyeresre. A Lisszaboni célok optimistán 2010-re irányozták elő, hogy Európa lesz a világ legjobban fejlődő tudásalapú társadalma. Ezek a célok látványosan nem teljesülnek, mivel az Európai Unió olyan tevékenységekbe pumpálja a pénzt, amelyben nincs jövőépítés, gondolok itt például a mezőgazdaságra. Másrészt a maradék pénz szétosztása nagyon bürokratikus módon történik. Ráadásul maguk a tagállamok sincsenek tisztában az infokommunikációs technológiák fontosságával és azzal, hogy radikálisan meg kell újítaniuk a tevékenységüket, ha azt akarjuk, hogy néhány évtized múlva ne Európa kullogjon Kína után. Tony Blair világosan fogalmazott, amikor azt mondta, ha a Lisszaboni célok nem teljesíthetők, próbáljunk meg olyanokat kitűzni magunk elé, melyek racionálisabbak és biztosítják a sikert. Három ilyen területet jelöltek meg. Az első az egységes európai információs tér, amely már csak azért is nagyon fontos, hiszen a „digitális” határok végleg leomlottak. A második terület a K+F és az innováció, az ötlettől egészen a versenyképes termék megszületéséig. A harmadik pedig a társadalmi integráció, jobb közszolgáltatások és életminőség területe, hogy a lehető legkevesebben maradjanak ki az információs társadalomból. Remélem, hogy 2010-ben nem az a negatív vízió következik be, mely szerint Európa lemarad, hanem éppen az ellenkezője, és stabilizálja helyét az élen.

Klick: Számtalan statisztikát olvashatunk – némelyek ellentmondanak egymásnak –, a legutóbbi OECD-jelentés szerint például a szélessávú internet terén Dél-Korea áll az élen, míg Magyarország a 23. az OECD-országok mezőnyében. Milyen statisztikáknak érdemes hinni, hogyan érdemes vizsgálni az információs társadalom fejlődését hazánkban?

Cs.Gy.: Az Economist Intelligence Unit 2005-ös rangsorát tartom jónak, mert az több dimenzióban vizsgálja az országokat. Ebben a rangsorban a 60 országból hazánk a 30. helyen áll, de az egyes dimenziókban teljesen eltérő Magyarország helyzete. Jól állunk például a jogi környezet tekintetében, de nagyon rosszul állunk a konnektivitás tekintetében. Ez alatt azt értem, mekkora „valódi” lehetőségei vannak az embernek, hogy felmenjen az internetre, hogy lásson és őt is lássák. Ezen a területen állunk a legrosszabbul, sőt kulturális tekintetben sem vagyunk jók, mert a magyar közvélemény, mint a Brunszvik-program fogadtatásának példáján szemléltettem, meglehetősen negatívan áll az információs társadalom adta újdonságokhoz. Olyan ország vagyunk, ahol nem politikailag, hanem technológiailag van jelen a konzervativizmus. Az üzleti szféra szerencsére messze az államigazgatás előtt jár, bár itt is van még mit javítani. Akit érdekel a téma, feltétlenül javaslom az Economist Intelligence Unit jelentését. Ha csak egy mutató van, az túlságosan érzéketlen a különbségekre, pedig az élet különbségekkel teli. S hogy milyen félrevezető tud lenni egy ilyen statisztika, arra jó példa az internetelőfizetéseken belül a szélessávú elérések aránya, mely jelenleg 60 százalék körül mozog. Ez önmagában jónak hangzik. Ugyanakkor az internetelőfizetők aránya összesen csak 12 százalék hazánkban, s ha azon belül tekintjük a 60 százalékot, mint a szélessávú elérések arányát, az már rögtön nem is olyan jó eredmény.

Dr. Csepli György,
az Informatikai és Hírközlési Minisztérium politikai államtitkára

Született:

1946.

Végzettség:

1965–1970 ELTE Bölcsész tudományi Kar – orosz irodalom és pszichológia szak

1980 A szociológiai tudomány kandidátusa, MTA

1992 A szociológiai tudomány doktora, MTA

Pályafutás:

1972–1986 ELTE BTK, Szociológiai Tanszék, tudományos munkatárs

1986– ELTE BTK, Szociológiai Tanszék, tanszékvezető

1993– Magyar Szociológiai Társaság, elnökségi tag

2002– IHM, politikai államtitkár